

ÖPPNA STUDIETRÄFFAR MED VIRVELVINDEN

Tema: Det osynliga arbetets konflikter

Tid: Onsdagen den 10:e februari 18.00 (träff 1/4)

Plats: India Däck Bokcafé, St Algatan 3, Lund (Bakom kulturen)

Info: Fristående diskussionsträffar för den revolutionära vänstern

Kontakt: vvv@virvelvinden.net

Text: "Klassammansättning" av Kolinko/Riff-Raff

Introduktion

Begrepp i vårt sökande efter en möjlighet till revolution. Vi letar efter en kraft som är förmögen att förändra samhället underifrån och upp. Att säga att det endast är de exploaterade som är kapabla att störta exploateringen är helt korrekt, men alltför generaliserande. Hur sker då denna befrielseprocess egentligen? Marxist-leninisternas uppfattning skiljer sig från våra erfarenheter: vi ser varken arbetarklassen som ett enhetligt objekt, eller tror att det enda klassen behöver är ett politiskt parti, som övervinner klassens splittring och ger arbetarkampen en revolutionär riktning. Analysen av klassammansättningen kan hjälpa oss att förstå vad det är som är avgörande för de kamper arbetarna för, hur dessa kamper kan förvandlas till en klassrörelse och hur vi kan spela en aktiv roll i denna process.

Vi tänker börja med några korta punkter om förhållandet mellan den politiska praktiken och synen på vad som är arbetarklassen.

1. Synen på »revolutionärernas roll» har sin grund i en specifik uppfattning om arbetarklassen och i en specifik relation till klassen. I diskussionen om »revolutionärernas roll» jämförs vanligen olika politiska strömningar (leninism, syndikalism, rådkommunism) med varandra. Vi måste analysera hur olika synsätt på vilken roll revolutionärerna och deras organisationer ska spela kommer ur olika uppfattningar om klassen och olika, specifikt historiska, relationer till klasskampen.

2. De olika kommunistiska strömningarna (leninism, rådkommunism och så vidare) delar en formell syn på arbetarklassen. Genomgående så ser de olika strömningarna på kapitalet som endast en formell relation av

exploatering: privata intressen eller staten tillägnar sig merarbetstiden.

Den faktiska materiella processen av arbete och exploatering nonchaleras. Denna formella syn på kapitalet leder till en formell syn på arbetarklassen: en massa av exploaterade individer som inte har något att sälja förutom sin arbetskraft, på grund av deras icke-ägande av produktionsmedlen.

Från denna gemensamma syn på arbetarklassen dras olika politiska slutsatser: Leninisterna betonar behovet av ett politiskt parti som är kapabelt att samla massorna, vilka endast hålls samman av sin formella likhet som icke-ägande. Partiet måste därför ge en strategisk vägledning åt de exploaterades spontana kamp. Rådkommunisterna konstaterar bara att den exploaterade massan skapar sina egna organisationsformer i kampen. De bortser från strategifrågan och ser som sin huvuduppgift att föra vidare erfarenheterna från arbetarnas självorganisering.

3. En formell syn på klass kan varken förklara eller stödja arbetarklassens egna befrielse.

Den formella synen på exploatering (tillägnad merarbetstid) kan inte visa på en möjlighet till självorganisering som arbetarna kan utveckla. Som »icke-ägare» av produktionsmedlen kan deras styrkeposition inte förklaras. Själva det faktum att alla är exploaterade skapar inte en verklig samhörighet mellan individerna. Möjligheten till självorganisering kan bara härledas ur det faktum att arbetarna har en praktisk relation till varandra och till kapitalet: de arbetar tillsammans i produktionsprocessen och de är en del av den samhälleliga arbetsdelningen. Som producenter hamnar de inte bara i motsättning till kapitalet som formella »lönearbetare», utan skapar också kapitalet genom sin specifika praktik. Endast utifrån denna relation, att

arbetarna skapar kapitalet i produktionsprocessen, kan arbetarkampen utveckla sin styrka. Isolerandet av arbetarna i olika enskilda företag, branscher och så vidare kan inte övervinnas »artificiellt», genom att ta likheten att »alla exploateras» som grund för en organisation. Sådana försök slutar oftast i ännu en »gräsrotsfackförening»: det kommer alltid att finnas ett behov för en utomstående institution, om arbetarnas sammanhållning inte baseras på deras faktiska sociala samarbete, utan endast på den »formella likheten», sammanhållning på grund av exploaterat lönearbete. Leninismen förstår inte att det finns en djupare anledning för arbetarkampen att anta en fackföreningsform, utan behandlar problemet som enbart en fråga om ledarskap: är den externa sammanhållningen skapad av fackföreningarna eller det kommunistiska partiet? Kritiken mot leninismen lyckas oftast begränsa sig till att bara ifrågasätta formen för denna externa likhet: den är »odemokratisk», inte byggd av arbetarna själva. Vänsterkritiker analyserar väldigt sällan produktionsprocessen som en grund för samörlighet i klasskampen. Därför lutar de åt att bara följa spontaniteten i kampen, utan att förstå eller stödja en strategisk riktning inom denna. Varför uppstår då olika politiska strömningar, trots deras gemensamma syn på arbetarklassen?

4. Orsaken till leninismens och dess vänsterkritikers olika politiska synsätt och praktik är de olika materiella förhållandena av exploatering och klasskamp som de stod inför.

Rådskommunismen och andra kritiserar i huvudsak det leninistiska partiets förmyndaraktiga och odemokratiska karaktär. Vi anser att en mer grundläggande kritik av leninismen innehåller en analys av de specifika materiella förhållanden bolsjevismens partiplattform framträdde ur, i Ryssland under slutet av 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Ett jordbrukssamhälle med utspridda och isolerade bondbyar, en hög andel analfabeter och enbart några få industrialiserade områden kunde bara enas politiskt av en utomstående massorganisation.

Därför var rådskommunismens mest djupgående kritik att denna organisationsform inte var användbar för eller passade i deras historiska situation: Västeuropas industrialiserade områden på 1920-talet. De insåg att fabriker redan hade enat arbetarna och att skapandet av arbetarråden under den revolutionära perioden 1918-23 var arbetarklassens politiska svar. Idag är det bara några få kritiker av leninismen som tänker på denna »materiella kärna». Kritiken stannar vanligen på den politiska nivån, utan att vidröra leninismens och andra strömningars materiella rötter. Idag måste vi ställa kritiken på sina fötter igen genom att analysera förändringarna i exploateringsorganisation och i arbetarnas kamper. Det är förutsättningen för utvecklandet av nya politiska strategier. Konceptet »klassammansättning» kan hjälpa oss med detta.

5. Kärnpunkten i konceptet klassammansättning är tesen att det finns ett nära samband mellan kampens form och produktionens form. Arbetare kämpar inte tillsammans på grund av ett medvetande om att »de alla är exploate-

rade». Arbetarkamper växer fram ur konkreta arbetsförhållanden, från faktiska exploateringsituationer. Arbetarkampen tar sig olika former (i olika tider, i olika regioner och olika sektorer, etc.), eftersom den konkreta arbetsprocessen och den materiella formen för exploateringen skiljer sig åt. Produktions sättet och positionen inom den samhälleliga produktionsprocessen bestämmer formen för och möjligheterna till en kamp: långtradarchaffisars kamp skiljer sig från byggnadsarbetarnas, strejker i fabriker som producerar för världsmarknaden har andra resultat än strejker i call center, etc. I analysen av sammanhanget mellan produktions sätt och arbetarnas kamp så kan vi skilja mellan två olika varianter av klassammansättning:

- * Den »tekniska klassammansättningen» beskriver hur kapitalet för samman arbetskraften, vilket betyder de förutsättningar som finns i den omedelbara produktion (som exempelvis arbetsdelningen i olika avdelningar, lösgörandet av administrationen från produktion, användandet av en viss sorts maskineri) och i reproduktionen (boendeområden, familjestrukturer etc.).
- * Den »politiska klassammansättningen» beskriver hur arbetarna vänder den »tekniska sammansättningen» mot kapitalet. Arbetarna tar sin sammanhållning som kollektiv arbetskraft som startpunkt för sin självorganisering och använder produktionsmedlen som medel för kamp. Det förs fortfarande en diskussion i frågan om vilken särskild punkt i processen av arbetarkamp som kan beskrivas i termer av »politisk klassammansättning». En position använder begreppet så fort som arbetarna på ett enskilt företag eller i en enskild bransch organiserar sin kamp utifrån produktionsförhållandena. Den andra positionen tar som en förutsättning för en ny »politisk klassammansättning», en väg av arbetarkamp som enas till en klassrörelse genom kamp som förs i centrala delar av den samhälleliga produktionsprocessen (t.ex. så låg fokus i klassrörelsen under 60- och 70-talet huvudsakligen i bilfabrikerna). I följande stycke vill vi skissa hur de olika produktionsformerna influerar metoderna, innehållen och perspektiven i kampen:

a. den direkta organiseringen

Om arbetarna väljer individuella eller kollektiva lösningar på sina problem beror i huvudsak på det sätt som de behöver förhålla sig till varandra på i den dagliga arbetsprocessen. När arbete i huvudsak baseras på individuell prestation och förmåga (som inom exempelvis hantverk) är det troligt att även konflikterna tas på ett individuellt plan. När arbetsdelningen skapar ett ömsesidigt beroende mellan arbetarna blir nödvändigheten av kollektiv kamp mer självklar. Potentialen för självorganisering beror vidare på frågan om huruvida arbetsprocessen gör det möjligt för arbetarna att kommunicera med varandra (hög grad av samarbete, många arbetare koncentrerade på samma arbetsplats eller inom samma bostadsområde etc.).

b. den direkta makten

Grunden för arbetarkampernas framväxt, innehåll och förmåga att få anhängare är frågan om huruvida de kan nå en styrkeposition mot kapitalet, eller ej. Detta beror på olika omständigheter, till exempel om arbetarna är samlade vid ställen av betydande vikt för produktionsprocessen och ackumuleringen, om kampen tar plats i en specifik ekonomisk situation (till exempel under en ekonomisk boom, med massor av beställningar) eller under en speciell kapitalsammansättning som ökar beroendet av arbetskraften (till exempel en hög standard på maskinerna, vilket kräver produktion dygnet runt).

c. politiskt innehåll

»Politiskt medvetande» – medvetande om att konfrontera kapitalet som en klass – kan inte påföras arbetarna utifrån, utan kan endast utvecklas i kampen. Medvetandeutveckling beror också på det praktiska förhållandet mellan producenterna och på deras relation till produktionsmedlen. Det specifika kapitalistiska produktions sättet är massproduktion baserad på arbetsdelning och maskiner. Om arbetarna uppfattar exploateringen bara från en »facklig» synvinkel, som en orättvis fördelning av produkterna, eller från en »politisk» synvinkel, som en social relation av produktion, med sina egna lagar, beror på de förutsättningar de måste arbeta under. Det är inte en fråga om arbetarnas »rätta eller falska medvetande» som leninisterna skulle hävda, utan en fråga om hur exploateringen av arbetarna inte bara är kapitalistisk på ett formellt sätt (fritt lönearbete) utan också på ett materiellt (en hierarkisk arbetsdelning, maskinkontrollerad arbetsprocess och så vidare). Några exempel på hur de specifika produktionsförhållanden influerar det politiska innehållet i arbetarkampen – och deras relation till kapitalet som ett produktions sätt är:

Relation till löneformen

Under kapitalismen döljer lönerelationen, framträdandes som det »individuella utbytet av pengar mot arbete», det faktumet att kapitalet exploaterar arbetarnas kollektiva arbetskraft. En arbetare som anställs tillsammans med hundra andra arbetare och som måste göra samma arbete kommer troligen att se att det »individuella avtalet» bara är ett skämt, jämfört med till exempel en hantverkare som »innehär» en speciell förmåga och därför har en speciell form av arbete att sälja.

Relationen till arbete

Arbetet är under kapitalismen abstrakt. Vilka specifika uppgifter man utför är oviktigt; det är enbart faktumet att arbetet tillför mervärde till varan som är intressant för kapitalet. En arbetare som måste göra »oskolat» arbete tillsammans med andra kommer att ha ett annat förhållande till arbetet än en specialiserad arbetare. Den förre kommer att uppleva arbetet som abstrakt och därigenom vara mindre benägen att glorifiera det eller enbart organisera sig inom ramarna för sitt yrke.

Relationen till andra arbetare

En formell betraktelse av klass räcker inte långt. Det visar sig när vi ser på arbetskraftens och ledningens sammansättning på fabriksgolvet. Vi kan konstatera att förmän, gruppledare eller chefer också är »lönearbetare» och därför exploaterade, men nästan varje kamp måste konfrontera dessa »småbossar». Den hierarkiska arbetsdelningen av den samhälleliga produktionsprocessen är grunden för en rasistisk och sexistisk delning inom arbetarklassen. Å ena sidan splittrar kapitalet arbetarna, men å andra sidan för kapitalet samman arbetare av alla hudfärger, kön, nationaliteter och så vidare i produktionsprocessen. Om splittringen mellan arbetare ifrågasätts eller förstärks beror allmänt på kampen. Fabriker, speciella sektorer och så vidare med en »mångkulturell» sammansättning är extra avgörande i denna process.

Relation till produktionsmedlen

Kapitalet är processen inom och resultatet av ett produktions sätt där det döda arbetet (maskiner, arbetsmaterial) styr över den levande arbetskraften. En arbetare som måste underkasta sig maskinernas rytm, och som lägger märke till att hans/hennes situation inte förbättras trots de teknologiska framstegen, är mer benägen att konfrontera kapitalet, som en motsägelsefull produktionsform. Hantverksarbetaren är fortfarande »herre» över sina arbetsredskap i produktionsprocessen och ser därigenom troligare sin »chef» som symbolen för exploatering.

Relation till varan

Arbetare inom massproduktionens fält inser bara genom att arbeta, att varornas kvalitet spelar en sekundär roll och att allt handlar om kvantitet. Vanligen kan arbetarna inte relatera till varornas bruksvärde eftersom de bara ser en liten del av hela produktionsprocessen och på ett stadium där varan ännu inte har något bruksvärde. Många arbetare framställer inte en materiell vara, utan arbetar under industriliknande former med att leverera »tjänster». Vi måste diskutera effekten för arbetarkampen av dessa varornas immaterialitet. Det fortsätter att vara en öppen fråga för oss hur långt kampen hos hantverkare, jordbruksarbetare och andra proletärer som inte arbetar under »industriella» former kan utveckla en antikapitalistisk karaktär. Det är en avgörande fråga om dessas kamper kan förenas med »industriproletariatets» kamp, trots de skiljda villkoren, och utan utomstående förmedlare (som exempelvis globaliseringsrörelsen, Peoples Global Action, zapatisterna och andra organisationer som försöker att länka samman olika »sociala rörelser»).

d. expansion

Om kampen kan spridas och expandera beror också på spontanitet, den samhälleliga situationen och rena slummen. För en politisk strategi är det viktigt att analysera den materiella basen för en expansion: vad är förhållandet mellan en enskild kamp och den totala samhälleliga produktionen? Enskilda företag är, i större eller mindre utsträckning, sammankopplade i den samhälleliga arbets-

delningen: internationella produktionskedjor, transporter, kopplingar till forskningsarbete på universitet, till offentliga sektorn och distribution. Det finns olika sätt som en kamp kan påverka samhället, till exempel det sätt en strejk påverkar massarbetarnas vardagsliv. Läger arbetare som inte är direkt engagerade i en strejk märke till dess resultat som producenter, eftersom de till exempel inte kan göra sitt arbete då det saknas komponenter? Märker de det som konsumenter, då de till exempel saknar sin dagliga tidning på morgonen? För spridandet av kampen är det viktigt att andra arbetare inte bara är informerade genom media, utan också påverkas i sitt dagliga arbete och liv. Dessa effekter visar på den samhälleliga dimensionen i dagens produktion och kullkastar föreställningen om »isolerade arbetsplatser». Även de sociala förmågor som arbetarna förvärvar medan de är arbetskraft påverkar deras potential att bryta igenom kampens isoleringen, genom egen aktivitet: till exempel kunskapen om hur man organiserar och improviserar i produktionsprocessens kaos, förmågan att använda kommunikationsmedlen, immigrantarbetarnas erfarenheter och kontakter.

e. politiskt allmängörande

I klasskampens historia har det aldrig uppstått en »massresning», en samtidig resning hos majoriteten. Det har alltid varit små sektioner av proletariatet (från en enstaka fabrik, bransch eller region) som startat upproret, som drivit det framåt och som blivit symbol eller fokus för klassrörelsen. Dessa »kärnor» är varken baserade på ett »högre medvetande» eller har uppstått av slumpen. På 60- och 70-talet var det huvudsakligen arbetarna i bilfabrikerna som spelade denna roll. Bilsektorn var den drivande kraften bakom den kapitalistiska boomen under de föregående årtiondena. Den absorberade tusentals arbetare, som flyttade från olika fattiga regioner till de stora städerna. Bilindustrin allmängjorde arbetarnas kunskap om teknologi och arbetsorganisering på ett internationellt plan. Den var i centrum för den internationella arbetsdelningen med produktiva länkar till nästan varje annan sektor. Genom att varan – bilen – var en symbol för ökat välstånd, var enda chansen att få del av den att underkasta sig fabriken styre. I andra tider och platser har det varit speciella regioner som har varit rörelsens centrum. Detta i mindre grad på grund av »tradition», än för dessa regioners betydelse i den samhälleliga produktionsprocessen, såsom hamnstäder och gruvregioner. I utvecklingens centrum kan kopplingen till staten och kapitalet ses lättare (planering av infrastruktur, arbetsmarknadspolitik, speciallagar), och den globala karaktären i detta samhälle är tydligt (»utländska investeringar», invandring m.m.). Vi kan ta städer som Turin som exempel för 50- och 60-talet, de sydamerikanska maquilladoras och »speciella utvecklingszoner» i Kina idag. Även i Europa finns utvecklingszoner (till exempel Polens västra gräns, regionen runt Dresden, Piemont). Vi tror att kampen kan sprida sig utan dessa »center», men ofta är det som begränsar strejkrörelser det faktum att »centrum» inte har deltagit eller har besegrats. Så frågan om ett »allmängörande» är

inte en fråga om »politiskt ledarskap», utan en fråga om i vilken utsträckning kamper kan församhälleligas längst den samhälleliga produktionens linjer och slå mot kapitallets centrala punkter.

f. kommunistiska tendenser

Det finns vitt skilda synsätt på den kommunistiska tendensen. Å ena sidan finns synsättet att människor har ett »mänskligt behov» efter ett bättre samhälle som uttrycks i deras kamp mot exploatering. Å andra sidan finns det ortodoxa synsättet att produktivkrafternas utveckling kommer att omkullkasta kapitalismen och göra kommunismen möjlig. Leninisterna och de flesta vänsterkommunistiska strömningarna har en väldigt mekanisk syn på produktivkrafterna: teknologins utveckling och expansionen av den samhälleliga arbetsdelningen sker med konkurrensen som drivkraft. Kommunismens grund är det faktum att de växande produktivkrafterna är förmögna att minska den individuella arbetstiden. Dessa strömningar ser bara till det faktum att produktivkrafterna är i fel händer, och ignorerar motsättningarna i teknologins materiella form (löpande band), i vetenskapen (taylorism) och i församhälleligandet (globalisering) – vilka i sig är grunden för det kapitalistiska styret över arbetarna. Upphävandet av dessa motsättningar kan bara ske inom en klassrörelse som både förändrar produktionens materiella förutsättningar och församhälleligar produktionskrafterna under kampens gång. Därför måste kamp relatera till de samhälleliga möjligheternas motsättningar (enorm produktion av materiellt välstånd, ökad produktivitet) och verklighetens slavande och relativa fattigdom.

Ett fortsatt centralt problem är den ojämna utvecklingen: produktivkrafterna existerar inte enbart som en »nivå av produktivkraft» avskild från arbetarna. Den teknologiska nivån, användandet av forskning och vetenskap och graden av samhällelig arbetsdelning är olika i varje sektor, region och så vidare. Då arbetare måste möta olika utvecklingsstadier i arbetsprocessen, så förhåller de sig i kampen på olika sätt till möjligheterna och motsättningarna i de samhälleliga produktivkrafterna. I underutvecklade områden (inga eller få investeringar, investeringar i »arbetsintensiv» exploatering) kommer »behovet av kommunism» framförallt att uttryckas i arbetarnas attacker mot fattigdom och arbetsintensiv produktion, som en konsekvens av den kapitalistiska användningen av samhällelig produktivitet. I utvecklingens centrum visar sig motsättningarna rent faktiskt i att livet, trots den »teknologiska utvecklingen» och »överflödet», fortfarande styrs av slit och relativ fattigdom.

Huvudfrågan blir ur vilken punkt i den ojämna utveckling kampen kan utveckla sig till en nu global »produktivkraft». Vilken kamp kommer att vara förmögen att uttrycka möjligheterna och hoppet om en bättre produktionsform, tack vare de materiella förutsättningarna (teknologisk nivå, vetenskap, arbetsdelning och så vidare) den kan växa fram ur? Den kommunistiska revolutionen måste riva ner den artificiella förekomsten av »utveckling och underutveckling». Vi måste fråga vid vilken punkt

i samhällsproduktionen som denna process startar och utvecklar makt. Det är lätt att hitta bra exempel som visar sambanden mellan produktivkrafternas nivå och klasskampens utopi. Revolter i jordbrukssamhället har i mindre grad en »samhällsutopi» utan reser snarare krav på att få bruka jorden på eget sätt. Fabrikskampen i Västeuropa i början av förra århundradet utvecklade det socialistiska hoppet att själva styra fabriken, och därigenom hela samhället, under arbetarnas kontroll. Kamperna på 60- och 70-talet uttryckte hur produktionen gjordes alltmer »vetenskaplig», maskineriets ökade terror och alienationen från arbetet och varorna. Åtskillnaden mellan »arbetarkampen» och andra sociala rörelser upplöses mer och mer på grund av det faktum att hela samhället (skolan, universitetet, stadens infrastruktur) hade knutits närmare den »faktiska produktionsprocessen». Rörelsens centrum (fabriken, universitetet) tillägnade sig mycket av det moderna samhällets »produktiva möjligheterna». Den ökande arbetsdelningen inom fabriken och vid löpande bandet användes för att organisera nya former av strejker; ockuperade fabriker och universitet blev centrala mötesplatser; den »nya vetenskapen» och nya kommunikationsmedel utvecklades av rörelsen, och så vidare. Genom att göra detta blev rörelsen själv mer »produktiv» och kreativ och spred utvecklandet av »produktionsmedlen» till andra delar av samhället. Rörelsen speglade »produktivkrafternas utveckling» i sina krav: inte »fabriken under arbetarnas kontroll» utan »automatisering i fabriken och välbefinnande åt alla...»

6. Klassammansättningen uttrycker klasskampens innersta sammanhang och tendens. Problemen ovan väcker frågan om strategier för klasskampen. Strategin kan bara erhållas ur kapitalismens tendenser. I produktionsprocessen skapas och sammankopplas delar av utveckling och underutveckling, som en reaktion på klassmotsättningarna, vilket förklarar den dynamiska karaktären i systemet. Inom högteknologiska fabriker så finns det olika avdelningar, eller olika »teknologiska» nivåer. Dessa fabriker är själva kopplade till leverantörer med olika utvecklingsstandard, ända ner till »tredje världens» sweatshops. De olika utvecklingsnivåerna är den materiella basen för klasskampens uppsplittring och ojämnhet. Arbetarkamper som kan sprida sig över den »ojämna utvecklingen» leder till att motsättningarna inom produktionen blir mer likartade. Arbetarnas kamp

i bilfabriken på 60-80-talet fick resultatet att förhållandena i huvudfabrikerna blev lika över hela världen, även i tidigare »underutvecklade zoner» (Mexiko, Brasilien med mera), såväl på den teknologiska nivån som för arbetarna (en likartad relation mellan lön och vara). Kapitalet reagerade på den »politiska klassammansättningen» (klasskampens spridning) med en »teknisk nysammansättning», med reproduktionen av en ojämn utveckling på ett högre plan: regioner »avindustrialiseras», i andra skapar kapitalet stora teknologiska språng framåt, de gamla kärnfabrikerna delas upp i olika enheter i en produktionskedja, produktionen »globaliseras» etc. Kapitalet skapar nya utvecklingscenter som kan bli nya kristalliseringsspunkter för framtida klassrörelser, för kampens spridning och allmängörande. Vi kan förvänta oss nya klassrörelser och nya förbindelser mellan dessa. Dessa rörelsers strategi kommer inte att växa fram lösryckta i revolutionärernas huvuden, utan finns inom den materiella utvecklingens process (av arbetsdelning, maskineri och så vidare).

7. Revolutionärens uppgift är att analysera den kapitalistiska utvecklingen för att kunna bedöma och visa på klasskampens potential. Revolutionärens särskilda roll kan inte förklaras med ett »politiskt medvetande» som inte kan nås genom klasskampen. Den kan inte härledas ur ett allmänt synsätt eller tolkning av saker som faktiskt händer. Makten, möjligheterna till självorganisering, till expansion och allmängörande bestäms av produktionsförhållandena. Revolutionärernas uppgift är att visa på sammanhangen mellan de materiella förhållandena och kampens praktik och perspektiv. Klassrörelsen kommer att äga rum inom ett nät av utveckling och underutveckling. Därför måste vi visa på kopplingen mellan olika delar i detta nät och de politiska orsakerna till ojämlikheten. Analysen av den materiella basen för arbetarkampen bestämmer också var vi ska intervensera. Det är inte tillräckligt att bara följa kampens »spontana» mönster och dokumentera dem. Vi måste leta efter punkter vilka kan vara av strategisk betydelse för framtiden. Dessa områden behöver inte vara de »mest utvecklade» eller »ackumulationens center». Ofta är de sektorer som förbinder olika nivåer av utveckling (transport mellan olika fabriker, »informationsarbete» mellan produktion och distribution) betydande för en spridning av kamper. För detta behöver vi mer än bara ett informellt utbyte mellan våra grupper, vi behöver en organiserad diskussion och intervention.